

Отже, ESG-стандарти у кредитуванні МСБ в Україні є потужним інструментом для забезпечення стійкості бізнесу та залучення фінансування, але їхнє впровадження стикається з низкою викликів, включаючи низьку обізнаність, обмежені ресурси, недосконале законодавство та економічну нестабільність. Перспективи розвитку пов'язані з реформуванням регуляторної бази, міжнародною підтримкою, цифровізацією та післявоєнною відбудовою. Для реалізації потенціалу ESG необхідна скоординована співпраця держави, НБУ, банків, МСБ і міжнародних партнерів. Адаптація стандартів до локальних умов і потреб малого та середнього бізнесу може не лише підвищити доступ до фінансування, а й стати каталізатором економічного зростання України, сприяючи досягненню цілей сталого розвитку та зміцненню її позицій на глобальній арені.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. (2023). Звіт про діяльність МСБ. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2025)
2. ЄБРР. (2023). Green Economy Financing Facility (GEFF) in Ukraine. URL: <https://www.ebrd.com/home/work-with-us/projects/psd/54918.html> (дата звернення 12.05.2025)
3. USAID. (2023). Financial Literacy Survey in Ukraine. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Research_Financial_Literacy_Inclusion_Welfare_2021_en.pdf (дата звернення 12.05.2025)
4. Національний банк України. (2024). Стратегія розвитку фінансового сектору до 2026 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy> (дата звернення 12.05.2025)
5. PwC. (2023). Global ESG Reporting & Governance Trends. URL: <https://www.pwc.com/au/assurance/esg-reporting/ESG-Reporting-and-Governance-Trends-2023.pdf> (дата звернення 12.05.2025)
6. EU4Business. (2022). Support for SMEs in Ukraine: Green Financing. URL: <https://eu4business.org.ua/en/projects/availability-completed/country-ukraine> (дата звернення 12.05.2025)

Нікітін А.В.,

к.е.н., доц., професор кафедри банківської справи та страхування,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ ЗБІЛЬШУЄ СВОЮ ПРИБУТКОВІСТЬ

Вітчизняні науковці активно досліджують проблематику інтеграції банківської системи України у глобальний фінансовий простір. Адаптація національних банківських інституцій до динамічних світових інноваційних процесів здійснюється, зокрема, шляхом виходу на нові, раніше нерозвинені в межах країни ринки, що потребують інвестиційних ресурсів [1]. Одночасно із

цим, зростання зовнішніх загроз формує нові виклики для банківського сектору, які потребують застосування стратегічного підходу до управлінських рішень [2]. Трансформація фінансово-кредитної системи в умовах політичної нестабільності та збройної агресії російської федерації проти України передбачає модернізацію управлінських процесів і прискорене впровадження фінансових інновацій. Насамперед це проявляється у розвитку дистанційних каналів обслуговування, створенні нових банківських продуктів, а також адаптації традиційних інструментів до потреб сучасних економічних суб'єктів. У зазначених умовах Національний банк України, виконуючи функції регулятора, формує стратегічне бачення розвитку фінансового сектору на засадах інноваційного підходу. Його ключовими складовими є стимулювання цифрової економіки, створення єдиного електронного кабінету для користувачів банківських послуг, а також підтримка розвитку онлайн-сервісів [3].

Спираючись на дані публічної звітності банківських установ [4], нами здійснюється систематичне дослідження стану та динаміки розвитку банківського сектору, результати якого періодично оприлюднюються з метою інформування широкої громадськості [5]. Такий підхід дозволяє здійснювати комплексний аналіз ключових показників діяльності банків у динаміці, з урахуванням експертних оцінок впливу релевантних факторів. Зокрема, увага акцентується на аспектах, що безпосередньо впливають на рівень надійності банківських установ з позиції вкладника.

Підсумки 2024 року вказують на те, що банківська система України продовжила зростання і зберігся тренд до збільшення її прибутковості. Як і за підсумками 2023 року, найвищі показники прибутковості показали банки, які віддавали перевагу депозитним сертифікатам НБУ та ОВДП. В першому півріччі 2024 року якість кредитних портфелів банків припинила знижуватись, і в третьому-четвертому кварталах у багатьох банків цей процес продовжився. Станом на 01.01.2025 року частка проблемних кредитів (NPL) в портфелях банків в середньому по банківській системі України становила 30,29% проти 37,35% на початок 2024 року. Як і ми і прогнозували, рівень NPL в кредитному портфелі банків стабілізувався і якість портфелів поступово покращується, в тому числі під впливом номінального зростання обсягів нових кредитів. Загальний прибуток після оподаткування банківської системи за 2022 рік дорівнював 24,7 млрд грн, за 2023 рік — 86,55 млрд грн, а за 2024 рік склав 103,69 млрд грн, з яких 67,19 млрд грн припадало на державні банки. Виявлені тенденції скоріш за все будуть продовжені.

В рамках дослідження рівня надійності банківських депозитів нами було складено рейтинг банківських продуктів для залучення коштів населення (табл.1).

Під час війни ліквідність банківських депозитів при збереженні відносно високої дохідності набуває особливого значення. Здійснено вивчення депозитних, карткових та ощадні програми для населення 50 найбільш активних на цьому ринку банків України та визначило лідерів рейтингу за трьома категоріями банків.

Таблиця 1 — ТОП-15 банків з найнадійнішими (привабливими) депозитами за підсумками 2024 року:*

№ з/п	Назва банку	Рейтинг	Загальна оцінка
1.	АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	rd.1 (pi)	9,999
2.	АТ «КРЕДОБАНК»	rd.1 (pi)	9,953
3.	АТ «ПРЕУС БАНК МКБ»	rd.1 (pi)	9,908
4.	АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»	rd.1 (pi)	9,873
5.	АТ «ПРАВЕКС БАНК»	rd.1 (pi)	9,870
6.	АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»	rd.1 (pi)	9,820
7.	АТ «КОМІНБАНК»	rd.1 (pi)	9,806
8.	АТ «АБ «РАДАБАНК»	rd.1 (pi)	9,009
9.	АТ «ІДЕЯ БАНК»	rd.1 (pi)	9,007
10.	АТ «УКРСИББАНК»	rd.1 (pi)	8,995
11.	АТ «ПРОКРЕДИТ БАНК»	rd.1 (pi)	8,924
12.	ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»	rd.1 (pi)	8,613
13.	АТ «АГРОПРОСПЕРІС БАНК»	rd.1 (pi)	8,604
14.	АТ «ЮНЕКС БАНК»	rd.1 (pi)	8,603
15.	АТ «ОТП БАНК»	rd.1 (pi)	8,100

* Розраховано автором за даними [4]

1. Серед банків-доньок іноземних банківських груп кращим банківським продуктом для розміщення коштів населення визнаний депозит «Європейський» від АТ «ПРЕУС БАНК МКБ», умови якого вдало поєднують в собі високий рівень доходності одночасно із доступом вкладника до розміщених коштів.

2. Серед банків з іноземним капіталом кращим банківським продуктом для розміщення коштів населення визнана програма «Дохідна картка» від банку АТ «КОМІНБАНК». Програма передбачає вільний доступ клієнта до коштів та одночасно підвищену відсоткову ставку, і поєднує в собі переваги депозиту і банківської картки.

3. Серед банків з українським приватним капіталом кращим банківським продуктом для розміщення коштів населення визнано депозит «Надійний» від АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО», в рамках акції «Новий сезон» по цьому виду депозиту банк пропонує ставку до 16,5% річних.

В цілому, за 2024 рік кошти клієнтів банків зросли з 2,44 трлн грн до 2,82 трлн грн, при чому на 01.01.2025 року кошти фізичних осіб в українських банках сягнули 1,22 трлн грн. За нашими спостереженнями, банки активно переглядали свої депозитні та ощадні програми в бік збільшення ставок. Виявлена тенденція стосувалась в основному вкладів в національній валюті. Ми позитивно оцінюємо здатність українських банків збільшувати обсяги залучених коштів населення та бізнесу під час війни.

Список використаних джерел

1. Фінансовий бізнес: інновації, фінтех, регулювання: міжнародна колективна монографія / за заг ред д.е.н., проф. Л.О. Примостки / Л.О. Примостка, І.В. Краснова, В.В. Лавренюк, Л.М. Сембієва та ін. Київ: КНЕУ, 2022. - 375 [1] с.

2. Банківська система України: інституційні зміни та інновації //Л.О. Примостка/ Банківська система України: інституційні зміни та інновації :

[монографія] / [Л.О. Примостка, М.І. Діба, І.В. Краснова та ін.]; за ред. Л.О. Примостки. К: КНЕУ, 2015. 434 с.

3. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року: веб сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/strategy> (дата звернення 12.05.2025)

4. Наглядова статистика Національного банку України: веб сайт. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення 30.03.2025)

5. Нікітін А. Банківський система демонструє витримку. *Урядовий кур'єр*, 31.03.2023, № 64, с.6.

Орехова К.В.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри банківського бізнесу
та фінансових технологій,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

МОДЕЛІ «ЗЕЛЕНОГО» БІЗНЕСУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасних умовах глобалізації та цифровізації економічних процесів питання сталого розвитку набуває особливої актуальності. Активне впровадження цифрових технологій відкриває нові можливості для розвитку «зеленого» бізнесу, сприяючи підвищенню ефективності використання ресурсів, зменшенню негативного впливу на довкілля та впровадженню екологічно відповідальних бізнес-моделей. Водночас цифрова трансформація вимагає від підприємств перегляду традиційних підходів до організації діяльності, пошуку інноваційних рішень і балансування між економічною вигодою та екологічними цілями. У цьому контексті дослідження моделей «зеленого» бізнесу в умовах цифровізації є надзвичайно актуальним і важливим для формування стійких економічних систем майбутнього.

У контексті зазначених викликів і можливостей особливу увагу привертають праці провідних учених і дослідників, які активно вивчають розвиток «зеленого» бізнесу в умовах цифровізації глобальної економіки:

John Elkington – автор концепції Triple Bottom Line (економічна, екологічна та соціальна відповідальність бізнесу), один із засновників сучасної теорії сталого розвитку бізнесу.

Michael Porter – професор Гарвардської бізнес-школи, розробник концепції Creating Shared Value, що поєднує економічний розвиток і вирішення соціальних проблем.

Peter Senge – дослідник організаційного розвитку, один із перших, хто підняв тему екологічного мислення в бізнесі у контексті змінного технологічного середовища.

Hunter Lovins – експерт зі сталого розвитку, розробляла моделі екологічно орієнтованого підприємництва та «зелених» інновацій.

Jacqueline Cramer – дослідниця циркулярної економіки та екологічно чистих бізнес-практик, вивчає вплив цифрових технологій на сталі моделі виробництва та споживання.